



Rajzra, magyar!



Árkossy István
(1943, Kolozsvár) festő-
művész, grafikus, Budapesten
él, Szolnay Sándor-díjas

Nagy András: *Ember tervez... Művészeti írások*, Hitel könyvműhely, Nemzeti Kultúráért és Irodalomért Alapítvány, 2019.

Kondor Béla első verseskötete, a *Boldogságtörök* még jó régen, Kolozsváron került kezembe a művész magával ragadó életműve iránt kipatánó érdeklődésem idején, pótolhatatlan grafikus barátom, Cseh Gusztáv jóvoltából, aki látva az anyaország művészeti és művészetelméleti törekvései iránt tanúsított elkötelezettségem, a könyvét ajánlásával ellátva nekem ajándékozta. Mert a képzőművészek életműve attól csak még izgalmasabbá válik, ha a képi látvány szavakba foglalva gondolati síkon is követhető, hiszen ezzel bepillantást nyerhetünk a vonalhalókat feszítő energiamezők természetébe, az alkotó személyes univerzumának titkaiba. A képes ábrázolóképes és az íráskészség együttélése mindkettőt gazdagítja. Ez közelebb is hozhatja az ekképpen teremtő szellemeiket, így vált már-már legendássá Kondor Béla és Nagy László személyében a kétféle megnyilatkozás összefonódása, a vonal és betű összecsengő akkordjainak egész életművüket átható harmóniája. És elővillannak más író- és képző-

művésznek is, például az éppen kondori ideál William Blake, de Van Gogh és Csontváry levelezése is irodalmi kincs, vagy Paul Klee filozofikus elméletekbe rögzített oktatói hagyatéka, netán a festő-tanár Bernáth Aurél prózaírókéhoz mérhető köteteinek sora. Az írás és rajzolás kéz a kézben jár, hiszen amikor a művészi alkotóerő vagy a telhetetlen gondolat saját műfajában már szinte szétfeszíti a személyiség határolta teret, élni akarásával más formaruhában keres nyilvánosságot – annál is inkább, mivel világfeltáró élményeink benyomásait stílusosan hol képekbe, hol pedig szavakba igyekszünk rögzíteni.

Nagy András író-képzőművészeink egyik eminens személyisége volt, akit csillagzata oly fényvel áldott meg, ami nem sűrűn adatik, hiszen szülei, Szécsi Margit költő és Nagy László költő, műfordító és képzőművész tehetségének sugaraival pásztázta végig alkotói életútját. A kiváló irodalomtörténész és ugyancsak költő Nagy Gábor előszavából – amely a szerző

művészeti írásainak kötetét vezeti fel – a grafikus és könyvtervező életművének elismerése mellett a HITELE-szerkesztő társ és közeli barát iránti tisztelet hangjai egyaránt megérintenek, tömören átfogó képből rögzítve az immár véglegesen lezárt életművet. Ám Nagy András kötetbe foglalt írásai nem csupán a könyvgrafikus titkaiba, dilemmáiba, gondjaiba avatnak be, hanem a teremtő elkötelezettség társadalommal szemben fennálló felelősségéről is szenvedélyesen vallanak. Ezért lényegülnek elmélkedései nemzeti érzéstől áthatott manifesztumokká, mindenkor kiemelve a Nagy Rendbe vetett hitnek és a történelmi helyzetkép tisztánlátásának elkerülhetetlenségét. „A gondviselés, a tényezők együttállása úgy hozta, hogy olyan környezetbe szülessék, ahol csak a jó minőségű értékrend érvényesül (...). Ez meghatározó. Elődeink kezét fogva állunk talpra, az ő tudásuk

tek védelmében. „A házaknak mindig volt szemük és befogadó szájuk, kapujuk, az ajtó fölött szemöldök.” Tömören, emelkedett stílusban veti papírra gondolatait, sorait áthatja a népművészet kifogyhatatlan energiáiból táplálkozó alkotás tisztelete, a Bartók, Kós, Kallós tiszta forrásból merítő életműve. Mélyenszántó elmélkedést olvashatunk a mozaik- és zománcművészetéről vagy Kondor Béla „hiányáról”, aki „elzúgott a szocreál-tenyészet lapálya fölött”. A *Nomád, nem nomád, nomád...* című fejezet erőteljes látomásai a Csoóri Sándor egyéniségét megidéző képek sora, amiből valósággal sugárzik a személyes kapcsolatukból fakadó hitelesség biztonsága, az ikon prózájában, lírájában való elmélyülés, ami elengedhetetlen feltétel is volt a kötetéhez készített címlapok tervezésének időszakában. A harmadik fejezet, a *Humanicum* parádés színeket villant fel a társművészetek világából, illuzórikus

jövőképet festve a tőle megszokott mély tárgyismeretek erényeivel, gondolati és nyelvi bravúroktól fűszerezve, a finom iróniától a nyers valóságig terjedő képformálás stílustárából válogatva.

A kötet egyik ékessége a Nagy András könyvtervezői életművéből készült képösszeállítás, ami a rajzok némileg szecessziós ízével, tiszta vonalvezetésével, átlényegült tartalmával jelzi alkotója kiváló grafikusai képességeit.



A fáraó álma II.

segít a közös nagy mű megértésében, életcéljaink megfogalmazásában (...). Nekem a mindennapi MIÉRT-ből bontakozik ki az értelmes élet.”

A kiadvány három tematikus fejezetre tagoltan közli az írásokat, az első *Rajzra magyar!* címmel olvasható, ahol nem véletlenül fogalmaz felkiáltó módban – az organikus művésze-

geit. Végül, ráadásként, a betűkkel formálható színek néhány lapalji játékos anagrammájából is idéznék egyet, ez a 2. számú marokvers: „Falmelléki levélcsücsök, / azon ciripel egy tücsök – / lefülelni lecsücsülök.”

Árkossy István